

Norsk Folketidning

No. 15.

Dette Blad udkommer hver
Lørdag.

Kristiania den 11 April 1868.

Fjerdingaarlig: fint Papir 48 f. ,
simpelre 30 f.

3^{die} Harg.

Indhold:

Fra en Fjeldbygd. — Barken Saga med Ufbildning. — Sitte-
der fra Statsøkonomien. — De sidste Begivenheder. —
Nyheder.

Fra en Fjeldbygd.

Borte paa Fladerne boede et Par Ægtefolk med
sej Sønnen; de strævede trofast sammen paa en
stor, men vanrøgtet Gaard, indtil et Vaadehug
endte Mandens Dage, og Konen sad alene igjen
med det tungvindte Brug og de sej Børn. Hun
tabte ikke Modet, men ledte de to ældste Sønnen
frem foran Risten og lod dem der over Faderens
Lig love hende at sørge for Smaasøskende sine
og være hende til Hjælp, saavidt Gud gav Kræf-
ter. Det lovede de, og det gjorde de, saalænge
til den yngste af Sønnen var konfirmeret. Da
kjendte de sig løste, den Ældste ægte en Gaard-

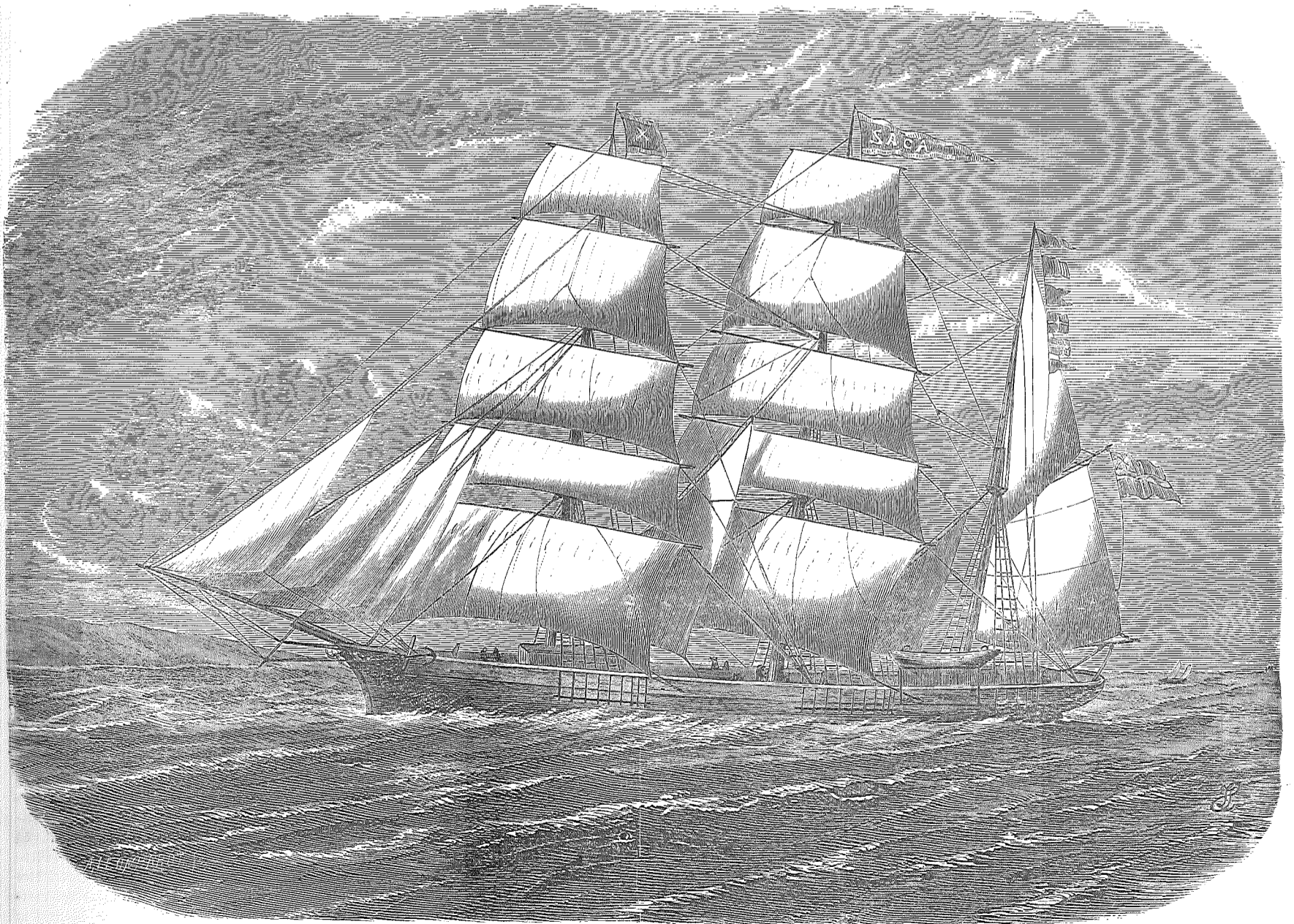
mandsenke og den Næstældste en Stund efter hen-
des velhavende Søster.

De fire tilbageblevne Brødre skulde nu styre
det Hele, efter hidtil selv uafslædig at være styret.
De kjendte sig ikke videre modige til det, de var
fra Børn af vant til at holde sammen, to og to,
eller alle fire, og gjorde det nu saameget mere,
som de maatte søge Hjælp hos hverandre. Ingen
gav nogen Mening tilkjende, før han troede sig
fikker paa de øvrige, ja, de kjendte igrunden ikke
sin egen, før de saa paa hverandres Ansigter.
Uden at have gjort nogen Afstale, var det dog
stiltiende Overenskomst mellem dem, at de ikke
skulde skilles, saalænge Moderen levede. Hun selv
vilde det imidlertid noget anderledes, og fik de
to Udslyttede over paa sin Side. Gaarden var
blevet til et dygtigt Brug; den trængte mere
Hjælp, hvorfor Moderen foreslog at løse de to
Ældste ud og dele Gaarden mellem de Fire, saa-
ledes at to og to holdt sammen om hver sin Del.

Der skulde opføres et nyt Sæt Huse ved Siden
af de gamle, det ene Par skulde drage derind, det
andet Par blive hos hende. Men af det Par,
som drog ud, maatte en gifte sig; thi de maatte
have Hjælp til Hus og Fæ, — og Moderen
nævnte dem en Jente, som hun ønskede til Søn-
nekone.

Det havde Ingen noget imod; men nu var
Spørgsmaalet bare: hvilke To skulde flytte ud,
og hvem af de To skulde gifte sig? Den Ældste
sagde, at han nok kunde flytte ud, men aldrig
vilde han gifte sig, og hver af de andre skjød det
og saa fra sig.

Da blev de enige med Moderen om, at Jen-
ten selv kunde saa afgjøre det. Og oppe ved
Sommerfjøsset en Kveld spurgte Moderen hende,
om hun ikke kunde vilde flytte ind som Kone paa
Fladene, og Jenten vilde gjerne. Ja, hvem af
Gutterne hun saa ønskede, for hun kunde saa,
hvem hun vilde. Nej, hun havde ikke tænkt over

Barken „Saga.“

det. Saa maatte hun nu gjøre det, for det stod til hende. Ja, saa turde det vel blive den Eldste; men ham kunde hun ikke faa, for han vilde ikke. — Jenten nævnte saa den Yngste. Men Moderen mente, det var saa underligt med det; „han var den Yngste.“ — Saa den Næstnyngste. — „Hvorfor ikke den Næstældste?“ — „Ja, hvorfor ikke den Næstældste?“ svarte Jenten; for det var ham, hun havde ment paa hele Tiden, derfor havde hun ikke nævnt ham. Men Moderen havde skjönt lige fra den Stund at den Eldste vægrede sig, at saa maatte han tro, den Næstældste og Jenten havde et godt Øje til hinanden. Den Næstældste ægtede altsaa Jenten, og den Eldste flyttede ud med ham. Hvorledes Gaarden nu blev delt, fik ingen Udenforstaaende vide; thi de arbejdede sammen som før og bar ind sammen, nu i den ene, nu i den anden Lade.

Om en Stund tog Moderen paa at blive klejn; hun trængte Hvile, følgelig Hjælp, og Sønerne kom overens om at fæste en Jente, som ellers gif i Arbejde der. Den Yngste skulde spørge Jenten næste Dag, de lovede; han kjendte hende bedst. Men den Yngste maatte længe i Stilheden have lidt Jenten, for da han skulde spørge, gjorde han det saa underligt, at Jenten troede han vilde fri, og hun svarede ja. Gutten blev rød, gif strax til sine Brødre og sagde dem, hvor forferdeligt det var faldet ud. Alle fire blev ogsaa meget alvorlige; og Ingen turde sige det første Ord. Men den Næstnyngste saa paa den Yngste, at han holdt af Jenten!

Han anede med det Samme sin egen Lod, den at blive Ungkarl; thi skulde den Yngste giftes, kunde ikke han. Det faldt lidt haardt, for han havde selv En, han syntes om; men dermed var nu Intet at gjøre. Han sagde da det første Ord, nemlig at de var sikrest paa Jenten, naar hun blev Rone paa Gaarden. Strax En havde talt, var de Andre enige, og Brødrene gif forat tale med Moderen. Men som de kom hjem, var Moderen blevet fyg for Alvor; de maatte vente, til hun var blevet frisk; og da hun ikke mere blev frisk, holdt de atter Raad. I dette fik den Yngste sat igjennem, at saalænge hun laa, skulde de ikke gjøre Forandring; thi Jenten maatte ikke faa flere at passe end Moderen. Dermed blev det.

I fjerden Aar laa Moderen, i fjerden Aar plejede den tilkommende Svigerdatter hende; i fjerden Aar mødte Sønerne hver Kveld ved hendes Seng forat holde Andagt, og om Søndagene ogsaa de to Eldste. Hun bad dem ofte i disse stille Timer at huske den, som havde plejet hende; de forstod, hvad hun dermed mente og lovede det. Hun velsignede i alle disse fjerden Aar sin Sygdom, fordi den havde ladet hende smage en Moders Glæde til det Sidste, hun takkede dem i hver Sammenkomst, og en Gang blev saa den sidste.

Da hun var død, mødte de sex Søner for selv at bære hende til Graven. Her var Brug, at ogsaa Kvinder fulgte til Graven, og denne Gang fulgte det hele Sogn, Mænd og Kvinder, alle som kunde gaa, ligetil Børnene. Først Klokkeren som Forsanger, saa de sex Søner med Risten, og derefter hele Sognet, alle i Sang, saa de hørtes en Fjerding borte. Og da Liget var jordfæstet, og de sex havde skoffet til, drog hele Følget ind i Kirken, for der skulde den Yngste vies med det Samme; de vilde have det saa, Brødrene, fordi det igrunder hørte sammen. Her talte Provsten om Trofasthed, og talte saaledes, at da jeg kom ud, syntes det mig at gaa sammen med Hjeldene og Sjøen og Stilheden omkring dem.

Barken Saga.

Naar vi indtage et Billede af Skibet „Saga“, er det ikke for at vise, hvorledes en bergensk Klipper ser ud, men for at vise en af de vakreste Skuder, som nogeninde har ligget paa Bergens Havn. Vi har tidligere afbildet flere af Desses Skibe; idag kommer Turen til Skibe, byggede af hans heldigste Rival, Skibsbygmester Jens Gran i Lægevaag ved Bergen. Den mærkelige Udvikling, Skibsbyggeriet har taget specielt i Bergen og det øvrige Vestland, finder sin naturlige Forklaring; den ligger i Vestlandets særegne Fragtfart, der kræver udmærkede, velsejlende Skibe, som kan holde Søen i næsten al Slags Vejr og til enhver Aarstid, medens de østlandske Redere helst vil have meget

drægtige, sommersejlende Skibe med Hjemmet til Vinterhavn.

Allerede den lette Hardangerjagt, som Vinter og Sommer krydser mellem Skjær og Holmer langs hele Vestkysten, maa nødvendigvis være en Hurtigsejler, for om Vinteren hurtigst muligt at kunne bringe den ferste Vaarfild og om Sommeren den nyfaldte Sommerfild frem til sit første Marked; den større, skarphyggede Slup eller Jagt, der hele Sæsonen igjennem bringer Ladning paa Ladning af Fiskeprodukter til Østersjøen og Korn m. m. hjem igjen, maa i den stærke Konkurrence med Hundreder af samme Slags Sejlere opbyde Alt for at kunne sejle sine Konkurrenter agterud. End større Fordringer til god Sejlads og probert Udstyr stilles til den Klasse af Skibe, som væsentligst anvendes i den udenlandske Fragtfart. Her træffe vi da først paa de bekjendte bergenske Frugtfarere — Skonnerter paa 70 a 80 R.-Læster —, som med Væge kunne kapsejle med engelske og amerikanske Skuder. Under en Pres af Sejl, som vilde være ødelæggende for almindelige Fartøjer, gaar det Nat og Dag affed fra Middelhavets Ryster til det nordlige Europas Havne, for at bringe Sydens gyldne Frugter i den kortest mulige Tid frem til det golde Norden. Med Rette kan Skipperne være stolte af deres skarphyggede, probre Skibe. Det er ikke ualmindeligt, at en Skipper ved Afreisen siger til Rederen, hvilken Dag han skal faa Telegram fra Bestemmelsesstedet og heller ikke ualmindeligt, at det i Spørg gjorde Løfte holdes i Alvor.

Den vigtigste Afdeling af sidstnævnte Klasse staar endnu tilbage at nævne: Storstkibene, som ikke alene befare Middelhavet og Atlanterhavet i deres hele Udstrækning, men ogsaa mer og mer udtrække Farten til alt fjernere Farvande. Et saadant Skib er Klipper-Fregatsskibet Hebe, som har bejlet fast alle Have fra Nordsjøen til det store Ocean og havt inde de forskjelligste Slags Ladninger, fra engelske Kul af og til kinesiske Rullier. Da dette Skib for omtrent 10 Aar siden byggedes som „Mesterstykke“ af den siden saa bekjendte Skibsbygmester Annanias Døffe, var det, med en Drægtighed af knapt 150 Læster, et af vore største, og hvor det viste sig, lod der i engelske og amerikanske Aviser Lovtaler over det vakre Skib, som lige til nu har hævdet sin Rang blandt sine yngre Medbejlere.

Skibet, der er bygget paa Lægevaags Verft af den fordelagtig bekjendte Skibsbygmester Jens Gran, har følgende Dimensioner: Rjollængde 145 Fod; Længde over Dækket 151 Fod; Bredder paa Tømmerets Øverkant 32 Fod; Dybgaende med fuld Ladning 17 Fod samt en Drægtighed af 334½ R.-Læster. Tømmeret og Planterne i Bunden og indenbords ere af romsdaalsk Furu; Rjøl, Stevnene samt alle Planter udvendig fra Vandlinjen af, de vigtigste Langforbindinger, saasom Waterbord, Bjelkevejere m. m. ere af Eg. Skibet er metalforhudet og metalbæstiget til Lastevandlinjen, ovenfor hvilken alle Bolte og Spiger ere galvaniserede. Paa Dækket er en 35 Fod lang Salon agter, elegant og bekvemt indredet. Forud er et rummeligt Følkeruf. Skibets Udstyr er forøvrigt svarende til de store Fordringer, man i Bergen gjør til et probert og veludstyret Skib. Sagkyndige stille det ogsaa saa højt som noget andet der bygget Skib med Hensyn til Soliditet og smuk Form. Den værdifulde Egenskab hos et Rjølmandsskib: at forene Drægtighed med gode Sejlegenskaber synes paa det heldigste at finde Sted ved dette Skib, og det er bekjendt, at et nyt Skib af akkurat samme Form allerede er bestilt hos den dygtige Bygmester.

„Sagas“ Konstruktion i Bunden skal være den eneste i sit Slags blandt de i Bergen nybyggede Skibe, idet Midtpartiet har temmelig stærk Rejsning. Dette har dog ikke været af nogen skadelig Indflydelse paa Bæreevnen, som tværtimod ogsaa ansees for at være overmaade stor, hvad der ogsaa viser sig med den første Ladning, Skibet har haaret over Søen. Sejlbygtigheden kan allerede nu betegnes som udmærket, og Skibet er af sin Fører rost som ualmindeligt mageligt i Storm og stærk Sogang.

„Saga“ løb paa Vandet i Marts 1867 og affejlte den 5te Juni i Ballast til St. Ubes, hvorfra det allerede den 20de Juli kom tilbage til Bergen med 8,400 Tønder Salt. Før Afreisen til St. Ubes var Skibet befragtet af den russiske

Regjering for at gaa med Provitioner til et Etablissement ved Amurfloden. Det afgik derfor fra Bergen den 20de August og ankom den 1ste September til Kronstad, hvor det først den 17de Oktobert fik begynde Indladningen. Den 6te November — 6 Dage før Nevaen frys sammen — afgik „Saga“ til Bestemmelsesstedet. Saavidt vides, er „Saga“ det første norske Skib, som er befragtet til denne fjerne russiske Koloni, og alene derved har det Fordring paa en vis Interesse.

Ogsaa i oversjøist Fart voger den norske Skibsfart, og det Ny, norske Sømand har for Dygtighed og hæderlig Karakter, vil forhaabentlig bidrage til, at det norske Flag blir end oftere seet og bedre kjendt i de fjerne Egne, hvis vidunderlige Rigdomme af alle Slags i en maafe ikke saa fjertelligende Fremtid synes at skulle forrykke Verdenshandelens Gang og lægge dens Tyngepunkt i Skibsfarten paa det umaadelige Ocean, som grændser op til Amerikas Vestkyst, Asias Østkyst og indeslutter de utallige, rige Sydhavseer med Ny-Holland i Spidsen. Ved den forunderlige Evne, som den norske Skibsfart i de sidste Aar har vist til at udvide sig, vil efterhaanden indtræde en ligefrem Nødvendighed af at ogsaa udvide Grændserne for Farten, og det vil da ikke være uden Betydning for Landets Anseelse, at dets Flag bæres af ret mange, saa ypperlige Skibe som „Saga“.

Billeder fra Statsøkonomien.

(Af Jonas Lie).

(Fortsat fra No. 12).

Mennesket begyndte sit Arbejde med to tomme Hænder, og Jorden var det vidtløftige Brug, som det skulde drive op. Det begyndte altsaa uden Driftskapital. Enhver Dydagelse, som det gjennem Tidernes langsomme Forløb har gjort, ethvert Redskab, som det gjennem Sten-, Bronze- og Jernaldre har opfundet, blev en Tilvært til dets Magt, et Skridt fremad i dets Civilisation, en Sejr i dets Historie. Men spørge vi efter Sejrherrernes Navne eller efter, hvormange Liv, der ere strøgne med, før disse Sejre vandtes, hvormange Mennesker, der frys ihjel, før hensigtsmæssige Klæder og Boliger opfundtes, hvormange der døde af Hunger, Sygdomme eller bleve Offer for vilde Dyr, før man fandt ud-Raad derfor, eller hvormange der omkom i indbyrdes Krige, før man skjønnede den simple Sætning, at man ved Udsandring maatte give en fornøftig Plads for hinanden — ja saa blev al menneskelig Gransking Svaret styldig. Thi det lille deraf, som Historien ved om, er for Intet at regne imod den hele store Sandhed, som her er at vide. Kun saa meget forstaa vi ved at stirre ned i dette dunkle Old, hvoraf den historiske Tidssalder er udgaaet, at denne sidste kun er at anse som et Land, der er opvoret af et Hav af Mennesker paa samme Vis som f. Ex. Kridthjergene ere rejste af utallige Millioner Staldyrs Virksomhed. Menneskeslægtenes Instinkt har bragt disse uendelige Offer af sine enkelte Individuers Liv for derved tilslut at faa berebet Kulturens Madjord, hvori dens uendelige Aand engang kunde skyde Blomster.

Den Beholdning af mæleste faaelsom aandelige Værker af ethvert tænkeligt Slags, som disse Millioners Arbejde har skabt og ladet efter sig i Verden til Hjælp for Efterlægten, det Udbytte altsaa, som det menneskelige Arbejde har lagt op saa at sige for Historien — det er hvad der forstaaes ved det Ord „Civilisation.“ Under dette Ord summeres altsaa Alt, hvad Slægten til enhver Tid ejer: Høden af dens Moral, dens Indsigt, dens Kunst, dens Dygtighed og Rigdom i materiel Henseende. Civilisationen er den Driftskapital, som Menneskeheden til enhver Tid har arbejdet sammen, og som om end forskjellig og ofte igjen tabt, hos de enkelte Folk, dog i det store Hele øges efter en vistnok langsom men dog kjendelig i Hast stigende Lov. Menneskeheden forpger nemlig denne sin Fællesskapital efter ganske den samme Lov, som gjælder for, hvorledes Enteltmand ved sit Arbejde skaber en Formue. Det er Grundlaget, de første ti Tusinder, hvorpaa det kommer an, og det er disse, som koste den store Anstrængelse. Siden voger Formuen med stigende Fremgang. Den raske Fart, som Civilisationen i de senere og især i vort Aarhundrede har begyndt at tage paa Grundlag af de forrige Tidens langsomme Arbejde, besiver ogsaa dette. Hvor overvældende Forskjellen er mellem den Sum af materielle og aandelige Goder, som Tiden nu i alle Dele byder Menneskene, imod hvad den formaade i gamle Dage, blev først ret anstueligt ved i Tanken at sammenligne det Levets, som selv den ypperste Høvding og rigeste Mand i de Dage førte, og hans snevre Forestillingskreds, med kun en

tarvelig Borgers nu. Om det blev forundt en Carl den store, en Kong Alfred eller en Kong Sverre at staa op igjen af deres Grave og gaa om en Dag i vor Tid for at bese sig — disse store Mænd vilde staa der ikke blot foran vor Tids spærrte Ydeer men selv foran vore simpleste Indretninger enfoldige som Bjørn, der undre sig paa et broget Marked, uden Evne til at forklare sig Noget i sin Grund. Foran en Dampmaskine, et Skydebaaben, paa en Telegrafstation eller i et Avisværelse vilde de blive saa barnagtigt staaende næsten som den Bilde, der i vore Dage kommer til en By. Sagen er, at disse gamle Mænd ere mange hundrede Aar yngre end selv Bjørnene i vor Tid. De vilde ligesaa lidt forstaa den, som Forstet vilde forstaa Algeren, der bølger over det, eller forstaa de Millioner Lønner Korn, som det har til Efterlæg.

Vil man altsaa vide, hvad den er værd den materielle og aandelige Kapital, som Nutidens Statssamfund kan byde sine Borgere, saa maa man se tilbage til Begyndelsen, til den Dag, da vore første Forældre begyndte uden anden Kapital end sine to tomme Hænder og saa regne over de Opførelser, som dette store Arbejde har gennem Tiden kostet. En Kniv, en Gaffel, et Skydebaaben, et Gasblus, en Dampmaskine, en Telegraf for ikke tale om vor Civilisations mere aandelige Indhold — jeg spørger ikke, hvad en saadan Ting kan have kostet Dig, Kæser, at erhverve, men hvad den har kostet Menneskeheden, inden denne omsider naaede frem til at saa den indbundet som en saadan Gjenstand, at Du nu er istand til for Dine Penge eller med Dit Arbejde at forskaffe dig den? Saaledes betragtet blir den simpleste Kniv eller Gaffel i vor Husholdning saa dyr, at den ikke kan oppejles, om den tænkes gjort af Diamant, og hvor hele Civilisationens Bygning viser sig i denne Verdensfremstridets Økonomi betalt mindst med en Krone eller et undergaaet Tysendebomme for hver Nagle, der er i den.

Med et saadant Syn paa Tingen vil det indsees, at Civilisationen, som vor Tid ejer, er i egentligste Forstand uvurderlig.

Det vil videre heraf forstaaes, at Intet er saa stridende mod vort sande Pligtforshold til Menneskeheden som det at virke med de Kræfter, der røre sig i Tiden for at lænkebinde og nedbryde denne Civilisation, og at paa den anden Side Intet er i saa høj Grad vor Borgerpligt i Verden som, Enhver i sin Gjerning, efter Evne at være med paa at bygge den op, hvilket i Livet hovedsagelig sker ved at væge om de Sandheder, der udgjøre dens Grundvold, nemlig sand Moral, Frihed og Dplysning. Og dette er Lov ikke blot for den enkelte Arbejder, men endnu mere for de store Arbejdersamfund, som man kalder Stater, i deres i Verdensforholdene mægtigere indgribende Liv. En Stat, hvis Politik forsynet for øjeblikkelige Fordele, svigter sin Folkeopgave, begaar en Ødselhed, som al Fortid har vist, at Historien ubønhørligt straffer.

Er man ensidigt kun hen paa den Økonomi, som gjælder for Civilisationens materielle Behovninger, og som udgjør Gjenstanden for den statsøkonomiske Videnskab i flereere Forstand, saa er det en klar Sag, at Loven for denne Stigen maa være den samme, som den gjælder for selve Civilisationen; thi dennes hele aandelige og materielle Indhold gaa i et uopsløst gjensidigt Paavirkningsforhold fremad Gaand i Haand. Loven for Forsøgelsen af Menneskefælgens Underholdningsmidler er altsaa i det Store den samme langsomme som Loven for Civilisationens Fremadskriden overhovedet. Men blandt Underholdningsmidlerne hør man dog først og fremst nævne Slægtens gennem en stigende Sædelighed og Dplysning forpæde Evne til at forskaffe sig disse, hvorved man igjen maa over paa Betragtningen af Civilisationens aandelige Indhold, saa den statsøkonomiske Videnskab saaledes ikke vel med nogen Strænghed kan afløve fra dens materielle Side uden at udsætte sig for kun at se Tingen halvt.

Det var i Slutningen af det forrige Aarhundrede, at Nationaløkonomen Malthus i sin Bog, betitlet „Essay on the principles of population,“ gjorde opmærksom paa den store Forskjel mellem Loven for Underholdningsmidlernes Forsøgelse i Verden, og den hvorefter Menneskemængden tiltager, idet nemlig den første kun gaar frem som et langsomt stigende Additionsstykke, medens Formerelsen, om Intet hindrede den, vilde stige over alle Breder som et i det Ubegrænsede voksende Multiplikationsstykke, saaledes som i et tidligt Afsnit i dette Blad anskueliggjort.

Det er den indbyrdes Spænding mellem disse to fra hinanden saa afvigende Verdenslove, der danner det enkelte men mægtige Hæderværk i Civilisationens Maskine.

Efter den forskjellige Maade, hvorpaa disse Love gjensidigen have paavirket hinanden, har hvert Lands Folkeliv overalt artet sig paa sin særegne Vis, og er deraf fremvirket alle disse saa forskellige nationale Kultureer, der sammenlagte udgjøre Verdenshistorien. Af et Lands Naturbeskaffenhed, Klima og Omgivelser kan man overhovedet altid forklare de store Træk i dets Folkekarakter og forstaa, hvorledes Folkear-

bejdet netop derved har kunnet samle den Kapital af særegen Civilisation, som det gennem Tiderne har lagt op for Historien. Af Jødefolkets særegne fra alle andre Nationer affødrede Liv, saavel i sin Begyndelse paa Mesopotamiens ensomme Sletter som siden i Jydland, kan man saaledes forstaa, at den Kapital af Kultur, som det gennem Tiderne kunde lægge op mere maatte være en indvortes Aandens end en udvortes Rigdommens Herlighed, og hvorledes Kristendommen netop hos dette Folk maatte finde sin gennem Tiderne beredte aandelige Muld. Det er paa den jødiske Civilisations-moralske Kapital at hele Verden siden i dybeste Forstand har levet. De Kultureer, som Grækerne og Romerne senere efterlod, kunne skjønt udvortes langt anseeligere og større, dog i Betydning for Efterverdenen ikke i noget Mon maale sig med det Udbytte, som dette tarvelige Eneboersfolk har udbragt for den ved sin ensomme Grublen paa Livets Grundsandhed. Noget lignende har været Tilfældet med Folket overalt paa de asiatiske Højsletter, saaledes i Persien og Arabien, af hvis Ensomhed der er udgaaet Religioner, som, om end vilkårende, dog hver have dannet sit indvorne Trin op til en sundere moralsk Erkjendelse. Ved Middelhavskysterne derimod, hvor Havet satte Menneskene i stadigt og let indbyrdes Forbindelse med hinanden, udvikledes gennem Fønicerne, Grækerne, Romerne og Carthagerne de mægtige Handels- og Erobringsstater, hvis store Kultureer væsentlig byggede Fremstrid i Alt hvad der hører til den mere udvortes materielle Velsære. Hvor Naturen har været for farrig med sine Gaver, og altsaa Loven for Underholdningsmidlernes Forsøgelse har gjort for stærk Modstand, saa at Folkarbejdet derpaa lidet eller intet har kunnet monne, der se vi ogsaa, at Kultureerne ere standsede enten lige paa det Trin, hvor det begyndte eller paa et af de fremmeligere Overgangstrin i Kultur, som det har kunnet naa hen til, og hvorpaa det siden afmægtigt har maattet standse. Jorden bærer paa sin Overflade endnu Spor af alle de Tider og Kulturstandpunkter, som den selv har gennemløbet, idet den paa sin store historiske Vej har maattet efterlade de forskjellige Folkeføder sine Efterløbere hver paa det Sted, hvor de har maattet opgive at følge med i Fremstridtet. Og her blive de da staaende som Vilse, som Halvvide eller som mere eller mindre civiliserede Samfund, indtil det kan lykkes Verdenskulturen, at drage dem op til sig og gjengive dem deres Plads i Tidens store Fællesarbejde.

De sidste Begivenheder.

De stærke Udskrivninger, som er paabudte ved den nye franske Hærløb, synes paa flere Steder, navnlig i det sydlige Frankrig, at have fremkaldt temmelig alvorlige Udbrud af Misfornøjelse. I Bordeaux, Marseille, Toulouse osv. har der fundet Dpløb Sted, som tidtels antage et saa truende Omfang, at den væbnede Styrke har maattet stride ind. De tykke Blade har som sædvanligt, naar det gjælder Begivenheder, der kan udtolkes som Ytringer af Misnøjelse med Keiser Napoleons Regjering, betragtet disse Uroligheder gennem stærkt forstørrende Brillen, og deres Beretninger har ogsaa vist sig at være enten ganske ugrundede eller i høj Grad overdrevne. Men paa den anden Side synes den franske Regjeringspresse at underurdere deres Betydning, naar den fremstiller dem som ganske almindelige Gadespektakler; thi det er aabenbart, at der gjør sig en temmelig fiendtlig Stemning gjældende mod Udskrivningen i flere af det sydlige Frankrigs store Byer. Dette maa synes forunderligt hos et saa krigerisk Folk som Franskmændene, og det saameget mere, som Hærløven modtoges med et almindeligt Bifald, og det ikke kunde være tvivlsomt, at den fremkom som et Udtryk for et af hele det franske Folk næret Dnsse om at hævde Frankrigs tidligere Indflydelse blandt Europas Stater, der synes rystet ved Prjssens Magtudvidelse og udfordrende Holdning. Men det er uden tvivl rigtigt, hvad enkelte franske Blade har udtalt, at Grunden til den uventede Modstand, som de nye krigeriske Foranstaltninger har stødt paa hos Befolkningen, ligger deri, at Regjeringens udenrigske Politik fremdeles er indhyllet i et ugennemtrængeligt Mørke. Den viser et fredeligt Ansigt til alle Sider, dens Blade forstirer ideligt og altid, at Frankrige ikke truer nogen og ikke trues af nogen, men paa samme Tid ruste den sig efter en hidtil ukjendt Maalestok og kræver de største Offere af Landet; Folk forstaaer ikke dette, og et Folk kan kun slutte sig til en Politik, som det forstaaer. „Man saar,“ siger et fransk Blad, „langt mere af Folket ved at opflamme dets Mod end ved at forsøge paa at skjule Sandheden for det, og det er bedre at overdrive Færet end at gjøre dem mindre. Det er endnu Tid til at oprette det Forsømte; Regjeringen behøver blot at sige et Par patriotiske Ord, og i Syden som i Norden vil en almindelig Begeistring blive Svaret. Det er Fortiessystemet, som virker lamrende paa os.“

Ogsaa af andre Grunde synes den oppositionelle Stemning mod Keiserens Regjering at være i Vorende. Man er misfornøjet over, at det gaar saa langsomt med Opfyldelsen af de gjentagne Løfter om den Frihed, „der skal krone Bygningen, naar Tiden har befæstet den.“ Der er vistnok i den seneste Tid indbrømt ikke saa Lidet til Fordel for den almindelige Frihed; men Reformerne holdt dog ikke Skridt med Krævene. Regjeringen vedbliver med strenge Rettsfølgelser mod de oppositionelle Blade, og den keiserligtindede Flerhed i Kamrene har benyttet sig af sin Overmagt mod sine Modstandere paa en Maade, der ikke kan unblade at sætte ondt Blod. Man ventte derfor ogsaa, at Oppositionen vil træde stærkt frem under de nærmest forestaaende Valg til det lovgivende Kammer; det heder allerede, at man i Marseille vil indbyde Thiers til at stille sig, og at man i Paris endog tænker paa Victor Hugo.

Der er i Paris udkommet et Flyveskrift, som vistnok er fremkaldt ved disse Tidsomstændigheder, og som antages at være flydt af Keiserens egen Pen. Det er betitlet: „Det napoleoniske Dynasties Afkomst“ og giver en Udigt over de gjentagne Folkeafstemninger, hvorfra den nuværende Regjering er fremgaaet og som viser, at Keiserdømmet hviler paa Folkets egen tid udtalte Vilje. Flyveskriftet har ikke gjort synderlig Lykke og holdes i Almindelighed for at være et af de mindst heldige Arbejder fra Keiserens frugtbare Pen. Det sikreste Middel til at afvæbne Oppositionen er ubestvist, som allerede bemærket, at den keiserlige Regjering opgiver sin tvetydige Holdning i den udenrigske Politik. Og maatte kan Prins Napoleons Rejse betragtes som et Tegns paa, at den nu er færdig til en afgjørende Optræden. De prjssiske Blade vedbliver vistnok at forstirke, at Prinsens Rejse intet politisk Bjemed har havt; men heraf kan neppe sluttet andet og mere, end at det for Prjsserne vilde have været det behageligste, om saa var.

Af skandinaviske Blades Indhold i sidste Uge. Ved en Fællesvotering af den svenske Rigsdags begge Kamre er vedtaget, at indgaa til Kongen med en Skrivelse om at der nedsettes et sagkyndigt Udvalg til at undersøge Stogforholdene i Norrland, samt om at saa Forholdene ordnede efter videnskabelige Synsmaader. Hær ønskes, at de offentlige Stoger blev Gjenstand for Undersøgelserne og Forslagene, samt idigt med at de private Forhold ikke tabtes af Syn. Spørgsmaalet om Statens Indgrib i Stoghusholdningen har forøvrigt afsluttet Betydning ogsaa for os, efter som man her i Landet ogsaa klager over uforsjøn som og ukyndig Hugt og Stel. Fællesvoteringen paa den svenske Rigsdag tyder imidlertid paa, at Sandisen for forbedret Stogstel ikke kan være synderlig vakt hos den egentlige Landbostand; thi af 2det Kammer Medlemmer — der tæller de fleste Repræsentanter for Mellemklasserne og Landbostanden — var kun 57 for, men 112 mod Skrivelsen; det var første Kammeres Flerpart, der gjorde Udslaget. — Andragendet om 1,250 Spd. aarlig til offentlige Forelæsninger i Stockholm blev ved Fællesvoteringen afslaaet.

Østeborgs Arbejdersforening havde nylig sin Festsammenkomst for Mars Maaned. I Mødet blev oplyst, at Husholdningsafdelingen siden April forrige Aar havde haft en Omsætning af henved 50,000 Spd.

— Af de danske Blades Udtalelser maa man slutte, at Nygterne om en uheldig Standsning i Ordningen af det nordfleske Spørgsmaal er indtraadt, medfører endel Sandhed. Om Prjssen for Alvor har stillet Underhandlingerne i Bero, eller om Danmarks Fuldmægtige have tabt al Udigt til et rimeligt Endskab paa Tingen, er endnu ikke saa ligetil at sige; det er kun Nygter fra Udlandet, hvortil man har at holde sig.

Den bekjendte dygtige Kritikus, Hr. Clemens Petersen har i „Danst Felleforenings“ sidste Aarsmøde holdt et hyppeligt og interessant Foredrag over den nyere norske Digtekunst; i „Fædrelandets“ Føljeton No. 76 og 77 findes det optaget. Hvad der maatte for Læseren vil være af særdeles Interesse er den fremstillede Grundforskel mellem norsk og dansk Digtekunst.

Under Behandlingen af Udvandringsloven i Folkethinget erklærede Justitsministeren, at han vilde søge at træffe en Overenskomst med den norske og svenske Regjering om at der ansattes en fælles Agent i Nordamerika for Varetagelsen af de skandinaviske Udvandrerers Interesse. — Bestemmelsen om at Præster ikke skulde være fritagne for Værnepligt har Justitsministeren erklæret at ville modarbejde paa alle Maader, først ved Forslag paa Rigsdagen og senere, om Bestemmelsen desuagtet bibeholdes, ved at indstille til Kongen, at Værnepligtsloven ikke bør sanktioneres. Loven er nu gaaet over til 2den Behandling i Landstinget.

— „Trondhjems Stiftsavis“ har i en levende Artikel søgt at paavise det Uheldige i at drage Præsterne ind paa Politikens Mark, og Bladet har derfor fraraadet at vælge

Præster til Storthingsmænd. Ved Storthingsvalget for Spændre Trondhjems Amt, affolgt 8 Dage senere, blev to i Amtet boende Storthingsmænd af Præstestanden, nemlig Esfendrop og Blom ikke valgte, hvorimod 4 Gaardbrugere blev Storthingsmænd. Dette foranledigede Stiftamtmanden til at udtale beklagende Ord ved Fuldmagtens Overleverelse; han endte sin dablende Tale med et „Leve Fædrelandet,“ hvilket dog Ingen istemmede.

I „Bergensposten“ oplyser „Nogle Bønder“, at den forfærdelige Staahel, som nogle Blade har vaakt i Anledning af Jaabæks Virksomhed, netop har foranlediget, at de har anskaffet sig Bladet, da de ikke kunde tro, at Jaabæk var saa sel, som han blev skildret. Deres Formodning blev ogsaa bekræftet, siger de, og fjønt de i enkelte Henseender maa være uenig med Jaabæk, er det dog adskillige Ting, de maa billige. — Det er neppe tvivlsomt, at flere Blades voldsomme Sprog mod Jaabæk har været ham den bedste Hjælp.

I „Drammens Blad“ er paabegyndt en Række Artikler med Overtitel „Stemmeretten bør udsides.“ Med overbevisende Styrke søger Forf. at godtgjøre, at Stemmerettens Udvidelse er i fuldkommen Samklang med Grundlovens Aand.

Anmodning.

For nogen Tid siden erklærede vi Undertegnede os villige til at besørge de Pengelidende, som maatte blive skillede til vor Disposition til Hjælp for de Medborgere, som i Vinterens Løb ere bleven hjemløse af Snefald, i hvilken Anledning der allerede er indkommet omtrent 1000 Spd. I samme Anledning tro vi nærmest at burde henvende os til Præsterne i de Egne, hvor Snefaldene have raset, med Bøn om at de godhedsfuldt ville staa os bi med Oplysninger, som kunne sætte os i Stand til retteligt at udføre vor Tverv.

Vi tillade os saaledes herved at anholde om at der maa blive os tilstillet Opgave for hvert Præstegjeld, over hvormange der paa Grund af Snefaldene i denne Vinter ere komne i trængende Forsætning, ledsagede af Oplysninger, som kunne sætte os istand til, saavidt muligt, at bedømme Stadens og Trængens Styrrelse, hvorefter vi kunde foretage en Fordeling af det indkomne Beløb imellem de skadelidte Præstegjeld, overløbende den endelige Fordeling mellem de skadelidte Familier og Personer til vedkommende Præst og Formandskab.

Da det er af Betydning, at komme dem, som Ulykken har rammet, til Hjælp jo før, jo heller, maatte vi bede os bemeldte Opgaver tilstillede inden Midten af Maj Maaned, ligesom vi bede og haabe, at Provindspressen godhedsfuldt vil gjøre Sit til at ovenstaaende Linjer, saavidt muligt, komme til almindelig Kundskab.

Kristiania, 5te April 1868.

C. Borch, Th. A. Dop, F. S. Frølich, S. Rasch, Sege, Billedhugger. Sognepræst. Bantkef. Professor. Professor.

Nyheder.

Kongen afrejste herfra Byen Tirsdag Kl. 6 Form. for at naa Stockholm Onsdag Eftermiddag. Hs. Maj. har afskrevet 200 Spd. til Fordeling mellem de Distrikter, der har lidt mest ved Snefald. Ligeledes har han afskrevet 100 Spd. til fattige Børns Bospising under den forestaaende Paaskehellig i Kristiania.

Statsraadskiftet er nu gjort, idet Bergeland er traadt ud af Kongens Raad og efter Generalmajor Sørensen har overtaget Chefposten for 2den Afershusiske Infanteribrigade. Hs. Maj. Kongen har i Forbindelse med denne Forflyttelse afskrevet Bergeland St. Olafsordenens Storkors for militær Fortjeneste. Generalmajor Irgens er bleven udnævnt til Statsraad og har overtaget Bestyrelsen af Armeedepartementet. I et Tidrum af to Aar skal være Irgens forbeholdt — om han ønsker det — at træde tilbage til sin forrige Embedsstilling som Chef for Ingeniørbrigaden, hvorefter denne Post indtil Videre skal henstaa ubesat.

Konfuld S. A. Jensen i Trondhjem er afgaaet ved Døden. I mange Aar var han Direktør i Norges Bank og Formand for Byens Sparebank. Han repræsenterede Trondhjem paa Storthingene i 1842, 45, 51, 59 og 62 samt paa det overordentlige Storthing i 1858.

Om Lensmand Nygh har vi tidligere efter Indherredsposten berettet, at han ikke agtede at modtage Valg til forestaaende Storthing. Det samme Blad meddelede imidlertid under 1ste d. M., at Nygh nu ikke vil undslaa sig, om Valgerne bærer ham med Storthingshvervet.

Gave. Dronningen og Enkedronningen har hver afskrevet 100 Spd. til Bazaren for de Nødlidende i det Trondhjemske.

Vaabenøvelserne for 1868 er Rekrutereriet ved Artilleriet for 1ste, 2den, 3die og 4de Bataillon i 90 Dage og Remonteskoler i 30 Dage, ved Kavalleriet Rekrutereriet for samtlige Korps i 90 Dage og Remonteskoler i 60 Dage,

ved Infanteriet Rekrutereriet for samtlige Batailloner saavel for Linjen som for Reserven i 42 Dage.

M. Sundt, Storthingsmand fra Vufferud, er tilflyttet Smaalene, men har erklæret ikke at ville overflytte sin Stemmeret, hvorfor der ikke kan blive Tale om hans Valg til forestaaende Storthing.

Vejet i og ved Kristiania er nu vaarligt og godt; men det vilde være bra om der kom noget mere Regn, efterat Nordvestvinden har tørket Jorden og Græsroden.

Gasværkets Bestyrelse i Kristiania har nedsat Prisen paa Gas fra 2 Spd. til 1 Spd. 72 Skil. pr. 1,000 Kubiffod.

Fiskeriet under Gjøslingerne har efter „Mand. Tid.“ været gunstigt, idet hver Vaad de Dage, man har kunnet komme paa Spen, har faaet 2 a 300 Fisk og derover. En enkelt Vaad har endog faaet omtrent 900 Fisk.

Lofotfisket slaar ganske godt til. Beretningerne lyde: i Sinesfjorden godt Garnfiske, aftagende for Line; fra Soovlvar til Hopen godt Linefiske; Henningsvær aftagende; fra Stamund til Ure særdeles godt Linefiske; vestenfor Ure ret godt. Priserne er 3/2 til 4 1/2 Spd., altsaa indtil 2 Ort lavere end sidst. Det nye Redskab, Synkenoten, har fanget ialt 32,000 Fisk. Til Finmarken begynde Fiskere at rejse afsted.

Al Kaffe og Sukker blev der forrige Aar indført her til Landet ialt 12,146,900 Pbd. Kaffe og 12,080,200 Pbd. Sukker, mens der Aaret forud indførtes 527,200 Pbd. mindre af Kaffe og 59,700 Pbd. mindre af Sukker. For disse to flere Husholdningsartikler betalte Landet forrige Aar sammen omtrent 2 3/4 Millioner Spd., og denne Sum er ikke stort mindre end, hvad Landet antagelig fik for al udført Vaarsild og al udført Tørfisk. Man kunde derfor gjerne sige, at Landet bortbytter sin Vaarsild og Tørfisk alene mod Sukker og Kaffe.

Stavanger Kreditbank har i forrige Aar tjent 15,246 Spd., hvoraf Aktionærerne har faaet 8,750 Spd., nemlig 10 pCt. for deres indskudte Kapital.

Sil Kapejlingen m. m. ved Stavanger i Sommer har Heltands Kommunebestyrelse beslignet 15 Spd. og Strands Kommune 5 Spd.

I Kristiansund er Konsul Knudsen største Skatteyder, idet han for forrige Aar er ansat til en Formue af 550,000 Spd. med 38,000 Spd.s Indtægt og er ilignet 908 Spd. 68 Skil. i Fattigkat samt 2,575 Spd. 95 St. i Bykat, tilfammen 3,484 Spd. 43 St.

Drammens Formandskab har sendt en Deputation til Kristiania for at lyshøre Kongen i Anledning af hans gjenvundne Helbred.

Snefaldene denne Vinter har efter en Overfigt i Aftenbl. berøvet 145 Menneker Livet.

Menighedsmøder. Efter at alle Menighederne i Bergens By har holdt offentlige Møder, har nu ogsaa Sognepræsten til det tæt ved Byen liggende Aarstad-Sogn udstedt Indbydelse til sin Menighed om at samles for at drøfte en Omformning af Sogne skolen.

En Raane- og Diskonteringskommission er midlertidig oprettet i Bades til Forsvaltning af de Midler, Finantsdepartementet maatte stille til Raadighed. Kommissionens Medlemmer er Sørenstr. Nerschow, Konsul S. F. Espensen og Rigsbm. L. Brodtkorb.

Hans Støheien, der for Nord af sin Hustru var idømt Livsstraf, er den 21de f. M. benaadet med Strafarbejde paa Livstid.

En frugtbar Sau findes efter Rarmundspost. paa Tysvær Præstegaard, idet den i Løbet af 3 Aar har havt 7 Lam.

En 100 Aars gammel Kone, Marthe Disbatter, lever i Engerdalen i Rensdalens Præstegjeld, der er Stammoder til 80 i Live værende Menneker, der næsten alle har sit Opholdssted eller hjem i nævnte Dal.

„Et Flyveblad“ til Valgerne i Rister og Mandals Amt er udgivet af Rand. jur. E. Lie i Mandal, hvori Valgerne alvorligt lægges paa Hjerte at betænke sig vel, før de give Jaabæk sin Stemme til Storthingsmand.

Sil de Skadelidte ved Snefald har Baronesse Akerhjelm, født Anter, afskrevet 250 Spd.

Om et nyt Fjaskland, 70 Gr. 64 Min. nordlig Bredde og 178 Gr. 30 Min. østlig Længde eller i det nordlige Ishav er blandt Andre en Kap. Long under Hvalfangsten i forr. Sommer kommen til Wisshed, uden at han dog turde indlade sig paa nærmere Undersøgelse af dets Karakter. Landet syntes at være bebodt og Rysten saa grønne ud end det asiatiske Fjaskland.

En Folkevenforening er efter Indherredspost. stiftet i Sparbo for blandt andre Spørgsmaal at drøfte Nødvendigheden af udsidet Stemmeret, direkte Valg, Sportelovgivningen, Nødvendigheden af en større Økonomi i den private Husholdning inden de engere Kommuner og videre opefter.

Ved Døden er afgaaet den meget bekendte Dandsferinde Pepita de Oliva fra Spanien. Ligeledes er den berømte tyske Komponist Schubert død den 17de Marts i Leipzig.

Det flestvigtige Spørgsmaal. En hel Del Nygter om Sagernes Stilling meddeles i de udenlandske Blade, men da de mødte hverandre i mange Stykker, kan man ikke deraf faa Greje paa, om Danmark skal faa noget Land tilbage eller ej. At Noget maa være fæstet, der bringer Sagen nærmere en Afgjørelse, anses for høist sandsynlig.

Rejseunderstøttelse til Haandværksarbejdere. I Sverige er nylig uddelt 1,500 Spd. til 15 forskjellige Arbejdere, for at de i Udlandet kan uddanne sig i sit Fag.

Folkeoplysningsforeningen i København har i Aarene 1866 og 1867 udgivet 12 Skrifter og 24 Biser, samt havt en Afsetning af 46,450 Skrifter og henimod 20,000 Biser foruden 1,600 extra Aftryk af enkelte Stykker. Blandt de enkelte Skrifter var Afsetningen paa et Afsnit af Bondestandens Historie størst, nemlig 5,609 Exemplarer. Da Selskabets Indtægter for de to Aar har været 1,818 Spd. aarlig, medens det norske Folkeoplysningsforening har 4,408 Spd. aarlig Indtægt, saa kan man af det danske Selskabs forholdsvis storartede Virksomhed slutte sig til to Ting: i Danmark maa man have bedre Greje paa Tingen, eller i Danmark maa Almuens læse langt mere end hos os. I sidste Generalforsamling i det norske Folkeoplysningsforening synes Ingeniørstjant Lund at have været inde paa den Tanke, der leder det danske Selskab; men hans Udtalelser vandt ikke Bifald.

Nye Guldejer er opdagede i Dacotah i Nordamerika nær ved Klippebjergene, omtr. 14 Mil fra en anlagt ny Jernbane til det stille Hav, hvilke siges at overgaa alle hidtil kendte i Righoldighed.

Bro fra England til Frankrig. En Model til et slikt Foretagende er nu under Arbejde i Frankrig; 200 Stykker Jern, der udgjør en Del af Broen, er færdige, og ret snart skal man prøve, hvorledes den hele Plan vil tage sig ud i Virkeligheden.

Kong Viktor Emanuel af Italien har havt et Slagtilfælde, men efter gjentagen Aareladning er han kommen sig igjen; han er dog endnu ikke ganske frisk. — Pavens skal ogsaa have været lidt syg.

Anklagen mod Præsident Johnson er nu saavidt fremskreden, at alle Beviser er staaede tilveje; Dommerne, som er Senatets Medlemmer, skalde have sit første Møde Tirsdag den 9de April.

Den engelske Regjering har erklæret at ville opretholde den engelske Statskirke i Irland, uagtet Mange mene, at dette er skadeligt for Landet, da Befolkningen i Irland for Størsteparten er katolsk og saaledes maa betale baade til sin egen Kirke og til den engelske. Men nu har den kendte Statsmand, Gladstone, foreslaaet, at Statskirken skal opheves i Irland, og hans Forslag er nu bifaldt af Underhuset med 328 Stemmer mod 272. Heri ligger en Mistillid til Regjeringen.

Frivilligundervisning. I London bestaar en Frivilligundervisningsanstalt, der er bestemt for Butikfruer, Syjomfruer og andre arbejdende unge Kvindfolk. Der undervises fra 7 til 10 Aften af Damer, der frivilligt har paataget sig Undervisningen og som derved opværes til Lærere; Fagene ere Lyde og levende Sprog, Regning og Skrivning, Musik og Dans, Kunst- og Literaturhistorie, Naturvidenskaber osv. I nogle Værelser er udlagt Bøger, Aviser, Tidsskrifter, Kartter osv. til Benyttelse paa Stedet; desuden haves Kaffe og Samtaleværelser, hvor ogsaa et Pianoforte findes.

Munestolelærerpost

er ledig i Hurum fra anstundende Mai Maanedes Udgang. Distriktet indbefatter 2 Kredse med fast og leiet Lokale og 1 til Dmgang paa affidseliggende Gaard. I det faste og nybyggede Lokale er en rigtig nok temmelig knap Familieleilighed. Undervisningstiden er 40 Uger og Lønnen er 1 1/2 Spd. ugentlig; Kosthold i de to Kredse gives in natura, (hvis Orgelspil i Kirken kan præstere, vilde nærmere Afstale træffes om Lønnen derfor), og i den faste Godtgørelse med 7 1/2 ugentlig. Ansøgninger med Aftefter til seneste Dato tilstilles Stolekommissionen i Hurum inden Udgangen af April.

Ledig Lærerpost.

Ved Sarpsborgs Realskole bliver fra 1ste August d. A. en Lærerpost ledig, med indtil 30 Timers Undervisning ugentlig, i Religion og Norsk samt Skrivning og Regning eller Historie og Geografi. For en akademisk dannet Mand bliver Lønnen 300, for en Seminarist 250 Spd. aarlig. Ansøgninger sendes inden Midten af Mai til Sarpsborg 30te Marts 1868. A. Balchen Sognepræst til Sarpsborg.